

Konkurrensverkets upphandlingstillsyn

Therése Westermarck

Chef för enheten för upphandlingstillsyn

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Konkurrensverkets uppdrag

- ◇ Bedriva tillsyn inom konkurrensområdet, offentlig upphandling och otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan
- ◇ Sprida information och bidra till att öka kunskapen om upphandling, konkurrens och otillbörliga handelsmetoder
- ◇ Främja ett konkurrensinriktat synsätt
- ◇ Föreslå regeländringar
- ◇ Stimulera forskning på konkurrens- och upphandlingsområdena

Vikten av att främja konkurrens vid offentlig upphandling

- ◇ En väl fungerande offentlig upphandling skapar tillväxt och arbetstillfällen, främjar innovation och utveckling
- ◇ Centralt för att säkerställa samhällets beredskap inför kommande kriser och hantering av kriser som redan uppstått
- ◇ Minskar risken att oseriösa och kriminella aktörer tar sig in i offentlig sektor, och främjar möjligheten för seriösa aktörer att få konkurrera på lika villkor
- ◇ Minskar risken för korruption och jäv

Kort om upphandlingstillsynen

- ◇ Vi granskar upphandlingar inom regelverken
 - ◇ T.ex. LOU, LUF, LUFS, LUK, LOV
 - ◇ Registrering och tillsyn av annonsdatabaser enligt LUS
 - ◇ Tillsyn av upphandling av kollektivtrafik
- ◇ Ger vägledning
- ◇ Underlättar för små och medelstora företag
- ◇ En effektiv tillsyn

Upphandlingstillsynen

Våra verktyg

- ◇ Upphandlingsskadeavgift – fakultativa och obligatoriska
- ◇ Tillsynsbeslut
- ◇ Motiverade avskrivningsbeslut
- ◇ Ställningstaganden
- ◇ Analyser i korthet

Konkurrensverkets strategiska arbete

- ◇ Ca 4 000 organisationer omfattas av upphandlingslagarna
- ◇ Ungefär 900 miljarder kr årligen
- ◇ Tillsynsansvar över ca 17 000 annonserade upphandlingar varje år
- ◇ En strategisk tillsyn
- ◇ Områden där behovet av vägledning är särskilt stort och där den förebyggande effekten ger störst resultat
- ◇ Medvetna val och resursfördelning

Exempel på fokusområden

- ◇ Intern upphandling
- ◇ Byggentreprenader och hyresundantaget
- ◇ Otillåtna ändringar av kontrakt och ramavtal
- ◇ Offentligt styrt organ
- ◇ Ensamrätt
- ◇ Täckningsköp

Ärenden och projekt 2025

- ◇ Ca 130 pågående utredningar, bland annat:
 - ◇ Offentligt styrt organ
 - ◇ Ändringar av kontrakt och ramavtal
 - ◇ Upphandlingens värde/liknande kontrakt
 - ◇ Bilaga 2-tjänst
 - ◇ Självvanmälan
- ◇ Pågående projekt, bland annat
 - ◇ Referensgrupp avseende översynen av upphandlingsdirektiven
 - ◇ Riktlinjer för direktupphandling
 - ◇ Forum för samverkan mot korruption

Urval av meddelade domar

- ◇ Uppsömning av uniformspersedlar – synnerlig brådska – bifall
- ◇ Skolskjuts – ändring av avtal – bifall
- ◇ Tillbyggnad – kompletterande beställning – avslag
- ◇ Verksamhetssystem m.m. – ensamrätt – bifall
- ◇ Byggentreprenad – hyresundantaget – bifall
- ◇ Sopkärl – tekniska skäl – bifall
- ◇ Avfallstjänster – intern upphandling – bifall
- ◇ Marknadsföringstjänster – medgiven ansökan, förmildrande omständigheter – bifall

Urval av meddelade tillsynsbeslut

- ◇ Byggnation av industrilokal – synnerlig brådska
- ◇ Entreprenadtjänster – krav på att leverantören ska ha tecknat kollektivavtal
- ◇ Entreprenadtjänster avseende gata och park – täckningsköp
- ◇ Utebliven efterannonsering – 36 tillsynsbeslut

Särskilt uppmärksammade ärenden och processer

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Beslut om upphandlingsskadeavgift

◇ Konkurrensverkets första beslut

- ◇ Beslut ska meddelas inom två år från det att avtalet slöts, men inte tidigare än tiden för att ansöka om överprövning av ett avtals giltighet har löpt ut (6 mån)
- ◇ Särskild tidsfrist om leverantör ansökt om överprövning av avtalets giltighet – 6 mån efter att samtliga beslut vunnit laga kraft
- ◇ Upphandlingens påbörjande är avgörande för om beslut kan fattas

◇ Upphandling av skalplagg

- ◇ Upphandlande myndigheten agerade i strid med annonseringsplikten
- ◇ Det har inte förelegat synnerlig brådska
- ◇ Upprepat beteende bedömdes vara en försvårande omständighet vid beaktande av upphandlingsskadeavgiften

Utbyggnad av spårväg

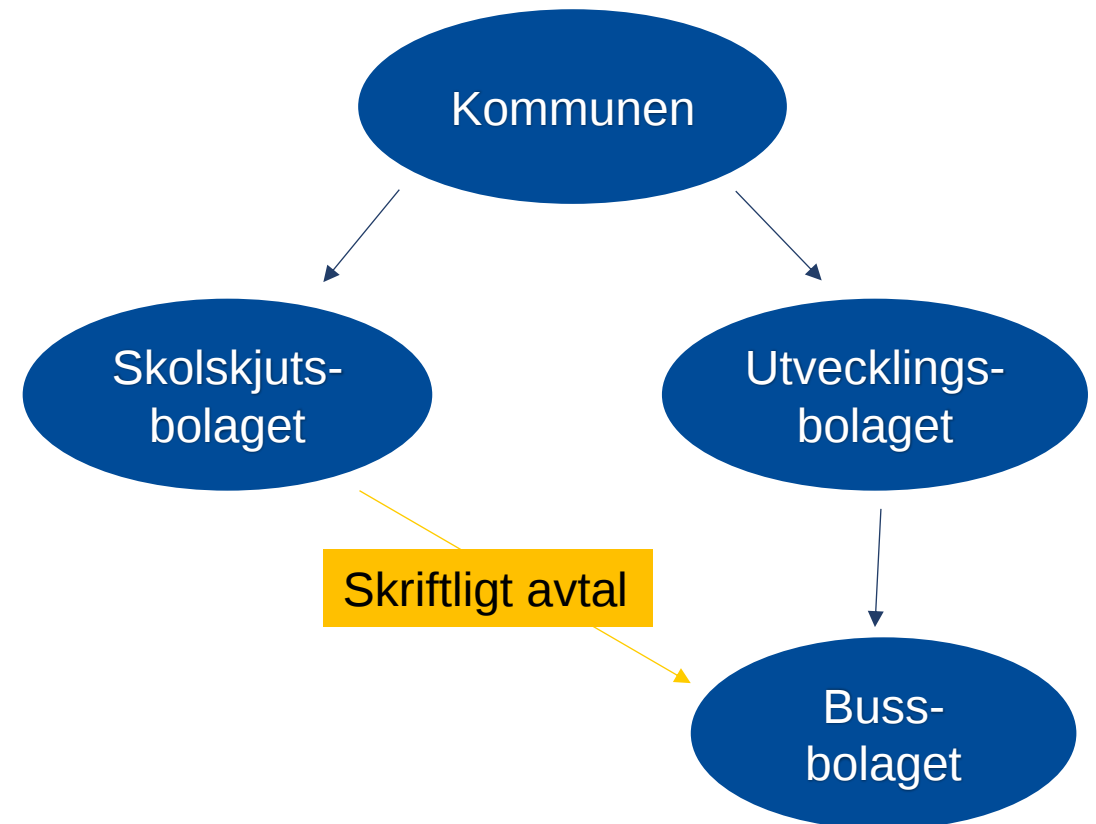
- ◇ Tilläggsavtal som ingåtts i samband med utbyggnad av spårväg i Stockholms tvärbana
- ◇ Fyra huvudsakliga frågeställningar som medfört ändringar:
 - ◇ Ersättning för leverantörens prisökningar
 - ◇ Ändring av ersättningsmodellen
 - ◇ Villkoren om förseningsvite
 - ◇ Villkoren om rätten att innehålla betalning
- ◇ Konkurrensverket ansåg att ändringarna var för sig och tillsammans var väsentliga, ändrade avtalets övergripande karaktär och stred mot LUF.

Utbyggnad av spårväg

- ◇ Förvaltningsrätten biföll Konkurrensverkets ansökan
- ◇ Det gemensamma för flera ändringsbestämmelser i LUF är att kontraktets övergripande karaktär inte får ändras till följd av ändringen
 - ◇ Ändringarna av ersättningsmodellen, i kombination med övriga ändringar i tilläggsavtalet, innebär betydande förändringar
 - ◇ De ändringar som skett genom tilläggsavtalet innebär att kontraktets övergripande karaktär hade ändrats
- ◇ Ändringarna utgjorde även väsentliga ändringar
- ◇ Kammarrätten avslog den upphandlande enhetens överklagande

Anskaffning av skolskjuts

- ◇ Kommunen hade bildat ett bolag, Skolskjutsbolaget, som direkttilldelat ett kontrakt gällande skolskjuts till ett annat bolag, Bussbolaget
- ◇ Kommunen har anfört att det valda upplägget ligger inom ramen för undantaget för intern upphandling
- ◇ Konkurrensverkets bedömning
 - ◇ Även Bussbolaget måste uppfylla verksamhetskriteriet
- ◇ Förvaltningsrätten biföll ansökan
 - ◇ Direktivets bestämmelser har direkt effekt
 - ◇ Verksamhetskriteriet var inte uppfyllt
 - ◇ Samarbetsundantaget var inte tillämpligt

Andra pågående processer

- ◇ Anskaffning av bärningstjänster
 - ◇ Frågan rör om ändringar i ersättningsvillkoren innebär att ramavtalets övergripande karaktär ändras
 - ◇ HFD har meddelat prövningstillstånd avseende avtalets övergripande karaktär och begärt förhandsavgörande från EU-domstolen
- ◇ Tillbyggnation av skola
 - ◇ Frågan rör hyresundantagets tillämplighet vid tillbyggnation
 - ◇ KKV har överklagat till HFD
- ◇ Anskaffning av avfallstjänster
 - ◇ Frågan rör intern upphandling och när verksamhetskriteriet är uppfyllt
 - ◇ HFD har meddelat prövningstillstånd i frågan om när en verksamhet hos en motpart ska anses bedrivas för de upphandlande myndigheternas räkning

Framåtblick

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Konkurrensverkets regeringsuppdrag

- ◇ Regelverket för onormalt låga anbud
 - ◇ Utredda förutsättningarna om en ändring av lagstiftningen med syfte att underlätta för upphandlande myndigheter och enheter att förkasta onormalt låga anbud i direktivstyrda upphandlingar
 - ◇ Bör det införas en skyldighet att förkasta onormalt låga anbud enligt LUFs och för icke-direktivstyrda upphandlingar enligt LOU och LUF?
 - ◇ Ska en förvaltningsdomstol endast kunna beakta vad leverantören vid anbudsprövningen har framfört som förklaring till det låga anbudet?
- ◇ Leverantörers fullgörande av kvalitetskrav
 - ◇ Lämna förslag på en metod för att bedöma i vilken utsträckning leverantörer fullgör kvalitetskraven i avtal med offentlig sektor, som ska kunna användas vid tilldelning av offentliga kontrakt
 - ◇ Utredda och analysera förutsättningarna för utformningen och införandet av en sådan metod, som ska uppfylla kraven på att vara "effektiv, proportionerlig och tillförlitlig"

Aktuellt framöver

- ◇ Höjda anslag för upphandlingstillsynen
- ◇ Beslutanderätten
 - ◇ Fler beslut väntas fattas i närtid
- ◇ Fler regeringsuppdrag på gång
- ◇ Ställningstaganden
 - ◇ Utkast publicerat för synpunktsinhämtning:
”Metod för fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek”
- ◇ Analyser i korthet
 - ◇ Tillsyn av efterannonsering (2025:3)

Tack!

Följ oss

- Konkurrensverket
- konkurrensverket.se/konkurrenten
- konkurrensverket.se/nyhetsbrev

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority